

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. C. Smits, Sliedrecht-Centrum; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementsprijs f 6,— per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Spottende Een open vraag aangaande het Godsbezit van Godskind

Waar is uw God? Ps. 42 : 4b

De satan weet, dat hij des Heeren volk voor eeuwig kwijt is. Christus heeft satanzijn vaten ontnomen. Op Golgotha is de slag tussen Christus en satan geleverd. Daar heeft satan het verloren en Christus getriomfeerd. Dat volk, door God verkoren, is voor eeuwig het eigendom van Jezus. De Vader heeft het Hem van eeuwigheid reeds gegeven. Hij heeft het ook met Zijn bloed gekocht en merkt het nu ook door Zijn Geest met Zijn bloed. Zij zijn gezalfd met de Geest van Koning Jezus. Zó zijn zij eeuwig van de Heere!

Doch al weet satan, dat hij dat volk voor eeuwig kwijt raakt, in zijn helse haat kan hij niet nalaten hen hier te bestrijden. Daartoe heeft hij onder de mensen zijn vele gewillige handlangers. Zo is het hier ook met David. Het laat geen twijfel over of deze Psalm dagtekent uit de tijd, dat David vluchtte voor zijn zoon Absalom.

Op zijn vlucht vloekt Simeï hem en Achitofel verlaat hem, wil hem in de hand van Absalom overgeven. De dichter verkeert hier in ballingsoord. Eertijds ging hij op naar Gods huis, met een stem van vreugdegezangen lof, onder de feesthoudende menigte. Daar is hij nu van verstoken. Het is voor hem, alsof hij verstoten is van de gemeenschap Gods. In Gods huis is toch de plaats van Gods ontmoetingen. David voelt hier ook zijn zonde. Die maakscheiding tussen de Heere en ons. David mist hier God. Hij heeft met een Zich verbergend God te doen. Nu gaan de vijanden spottend vragen: „Waar is uw God?”

Daar achter zit de duivel. Dit is zo bang als hij de ziel in de zeef schudt, aangaande haar genadestaat of haar geloof wel echt is, of datgeen zij van de Heere geniet, wel van de Heere is? Wat kan het bang zijn, als dat hels gesnater zo door de ziel klinkt.

Nog erger wordt de pijn der ziel als hij haar in haar God aantast: „Waar is uw God?” O, als hij God in een kwaad daglicht stelt overstelpt dit de ziel met rouw. Wat is dit een krenkende vraag voor David, omdat zijn God er bij betrokken wordt. Wat hels, listig weet hij hier de pijl in het hart te treffen. Hij zegt niet: „Waar is God?” doch: „Waar is uw God?” Het tederste van Gods kind treft de vijand. Door genade is er een tedere band des geloofs en der liefde tussen God en dit volk gelegd. Dit heeft de Heere Zelf gedaan door Zijn genadearbeid des Geestes.

„Uw God!” Dat volk behoort de Heere toe. Die God, Die zij verloren in het paradijs, is ook weer het eigendom van dit volk. God en dat volk bezitten elkander weer. Hij heeft het in Christus reeds uitverkoren. Doch Hij heeft Zich in de tijd in Christus aan hen geopen-

baard en Zich weggeschonken. Echter, er worden tijden beleefd, dat Hij Zijn vriendelijk aangezicht weer voor hen verbergt. Hun zonden zijn daar dikwijls de oorzaak van. Hij leidt ze ook wel eens in diepe wegen van beproeving in grote teleurstelling, dat het zo anders gaat dan zij gedacht en gehoopt hadden. Dit is zo smartelijk voor het vlees. Gods wegen met de Zijnen zijn soms zulke wegen waar zij maar niet uit kunnen komen, die satan gebruikt om te spotten.

Wat bang als de ganse dag gezegd wordt: „Waar is uw God?” Dit is een aanranden van de trouw en eer Gods. Dat zeggen: „Waar is uw God?” klinkt als een „zeggen des satans” door de ziel. Hij tracht ongoeder-tieren gedachten van God te kweken in het hart; hij wil tot diepe machteloosheid brengen. Het is hem te doen tot wanhoop te brengen, al weet hij, dat dit hem niet zal gelukken. Satanisch klinkt het: „Is dat nu een God, Die gij hebt? Nu het er op aankomt vergeet en verlaat Hij u, laat Hij u alleen tobben en worstelen. Wel, zegen Hem en sterf, zeg Hem de dienst op; is dat nu een liefdevol God? Is dat nu die God, waar gij zo vaak van gezongen hebt, dat Hij u hulp schenkt en redt keer op keer? Waarvan gij zo vaak getuigd hebt, dat Hij groot van goedertierenheid is? Is dit nu die God, waarvan gij zo hoog hebt opgegeven, dat Hij zo getrouw is als sterken zo sterk als getrouw? Zie je wel, hoe ontrouw Hij is?” Of: „zie je wel, dat Hij u in toorn verstoot, dat Hij lust heeft in uw verderf? Zie je nu wel, dat Hij u in de steek laat? Als Hij dan getrouw is, is uw werk geen waarheid”. O, dat spottend vragen van de vijand aan de ziel, aangaande haar God, dat, ja dat is „har-tepijn”. Dat doet nog meer pijn dan dat men de ziel zelf aanrandt.

In vers 11 zegt de dichter dan ook: „Met een doodsteek in mijn beenderen honen mij mijn wederpartijders, als zij de ganse dag tot mij zeggen: Waar is uw God?”

Het is niet een even vluchtig spotten als in het voorbijgaan. Doch de ganse dag zeggen zij: „Waar is uw God?” Hoe benauwd kan de ziel het hebben onder het voortdurend snateren der hel! Had ze dan dadelijk maar wapenen bij de hand om die spotters te bestrijden! Ja, dat wapen is er wel, nl. Gods Woord. Daar is Jezus dat volk in voorgegaan toen Hij van de duivel verzocht werd in de woestijn. Jezus wees satan af met het woord: „Daar staat geschreven”. Doch als dat volk in donker zit, in raadselwegen, de hand des geloofs als lam langs het lichaam hangt, kan het dat zwaard niet hanteren. Hier moet de Heere dan Zelf weer de eerste zijn, Die uit Zijn verborgenheid

VAN DE ADMINISTRATIE

In no. 6 van de 3e jaargang (20-6-'68) schreven wij: wegens vakantie zullen wij eenmaal moeten overslaan om mededelingen te doen, en wij verwachten dater dan dubbele berichten kunnen worden doorgegeven. Welnu, daarin zijn wij niet beschaamd. Met grote dankbaarheid mogen wij vermelden, dat sinds de laatste verantwoording in totaal is ontvangen f 607,25, w.o. f 100,- van de kerkeraad te B., en via Ds. Slagboom f 330,- aan verschillende giften. Dat dit ons bemoedigt in onze veelvuldige arbeid voor ons blad, is overbodig te vermelden. Hieruitsprekt de liefde voor de uitgave van ons blad. Wie verblijdt ons in de vakantietijd een volgende keer? Niet alleen de stoffelijke reacties bemoedigen ons, maar niet het minst, als vernomen wordt, dat de Heere ons bladen zegen wil stellen. Zo gaan wij rustig voort, op al onze abonnees steeds een beroep doende „Bewaar het Pand” te bewaren en te verbreiden. Ons gironummer is 704350, t.n.v. adm. Bewaar het Pand, v. Eeghenstraat 14, Alphen a/d Rijn. v.d.L.

tevoorschijn treedt, met de genade des Geestes invloeit, met de hand des geloofs het wapen weer doet hanteren. Zalig, zo de ziel met die spottvraag tot de Heere mag zuchten. Dat kreeg de dichter hier ook te doen. Hij kwam er mede op de knieën voor de Heere. En al verbergt de Heere Zich dan ookeentijd, zodat het schijnt, dat de spotters vrij spel hebben, het te vergeefs is tot God te roepen. Of God niet meer met ons te doen wil hebben. Hij komt toch weer, neemt het voor Zichzelf, voor Zijn zaak, voor Zijn kind op. Het laatste woord is niet aan satan, maar aan de Heere. De zaak van Gods kind is niet verloren, omdat het Gods zaak is.

Hebt gij kennis aan deze dingen? Is God door genade uw God weer geworden? Doch verkeert gij soms in een zelfde toestand als de dichter? Zijt gij teleurgesteld? Is het donker? Spotten ze: „Waar is uw God?” Moge Hij Zich dan weer openbaren in Hem, Die op Golgotha aan het vloekhout van God verlaten werd. Hoe heeft Jezus daar de spot uit de hel beluisterd. Hoe werd daar Zijn reine Borgziel doorstoken. Dit alles heeft Hij willen lijden om Zijn volk daar eeuwig van te verlossen.

Volk, gij weet toch waar uw God is? Hij is in de hemel, doet al wat Hem behaagt. Eens zal de mond der spotters voor eeuwig gesloten zijn. Satan met zijn aanhang, onder engelen en mensen, zal eens gesloten worden in de put van des afgronds donkere nacht. Dan zal hij Gods volk nooit meer treffen kunnen. Dan weten zij niet alleen waar hun God is, maar zijn zij eeuwig bij Hem. Dat zal hengoed zijn. Dan eeuwig door Hem vertroost. Dan geen verborgen God meer, maar een Zich eeuwigte genieten gevend God. Zal dat ook uw deel zijn? lezer of lezeres, jong of oud?

Begenadigden, hier is het wel bang onder de spotters. Echter, gij zult straks met Christus over hen triomferen. Doch zo wij zonder genade leven en sterven, dat zal dan zo bang zijn, als wij onder het spotten van satan in de hel wegzinken, temeer daar wij hier leefden onder het Evangelie. Dan eeuwig van God gescheiden, door satan eeuwig gefolterd, liggende onder de toorn Gods. Die rechtvaardige God doet geen onrecht. Er is nu nog een weg der ontkoming. Haast u dan om uws levens wil. Nu is het nog de dag der zaligheid.

Doornspijk

v. Doorn

De Pelgrimsreis is voor Oud en Jong

60.

De vraag: „Maar als dit pad ons nu eens van de weg zou afvoeren?” kwam bij Hoop op uit de innerlijke schroom voor 't dwalen van het rechte pad. Maar dat was in het oog van de Pelgrim niet waarschijnlijk. „Kijk”, zo sprak hij beslissend, „loopt het niet geheel evenwijdig met de weg?” En daarmee was het pleit beslecht.

De jeugdige Hoop gaf zich over aan de leiding van zijn broeder, die ouder in jaren en rijker in ervaring was. En hoe zal dat nu aflopen? Waar zullen zij terecht komen? Bij het klimmen over het hek dat scheiding te kennen gaf, kwamen zij het rechte spoor te verlaten. Nauwelijks waren zij aan de overzijde, of zij vonden dat het pad heeleffen en gemakkelijker was om te bewandelen. En waarom zou men het zich moeilijk maken als het niet nodig is? Voor zich uit zagen zij iemand lopen, genaamd *Ijdelvertrouwen*. Vragende riepen zij hem toe, waar het pad op uitliep. „Op de hemelpoort”, was het antwoord. „Ziet ge wel”, zei de Pelgrim, „juist wat ik zei. Ge ziet dat we op de goede weg zijn”.

En nu geen kommer meer. Een mens mag het zich toch niet nodeloos moeilijk maken. Wij zijn op het rechte spoor naar Sion. Met niet de minste achterdocht kwamen de pelgrims zich te verlaten op de bevestiging van *Ijdelvertrouwen*. Er werd niet gebeden: „Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast”.

Met de lichtvaardigheid van een vleselijk geredeneer volgden zij de man die sprak van de weg naar de hemelstad. Het werd niet eens beproefd of hij het geleerd had de voetstappen van Christus te drukken en op Hem te vertrouwen. Maar weldra viel de duisternis in en het was niet mogelijk elkaar te onderscheiden. Toen nu *Ijdelvertrouwen*, want hij liep nog steeds vooruit, de weg niet meer kon zien, viel hij in een diepe kuil, die daar opzettelijk was gegraven door de eigenaar van de landerijen om ijdele dwazen daarin te vangen, zodat deze leidsman geheel verminkt beneden kwam. Nu stond het ineens vast dat deze gemakkelijke weg niet de rechte weg was, de welgebaande weg des Heeren. Het is dan ook de ijdelheid gekroond te vertrouwen op een godsdienstige beschouwing van een mens. Elke stap die niet getoetst is aan de proefsteen van het Woord, is een stap in de ijle ruimte van het menselijk denken, waarin deze reiziger nu is omgekomen.

De Pelgrim en zijn reisgenoot hoorden die val en riepen hem toe om te weten water gebeurd was, doch zij kregen geen antwoord. Het enige dat zij vernamen, was een dof gekreun. Toen zeide Hoop: „Waar zijn we toch?” Maar zijn vriend bewaarde het stilzwijgen, want hij vreesde zijn reisgenoot op de verkeerde weg te hebben gebracht. Het begon nu ook te regenen en te donderen, terwijl felle bliksemstralen de lucht doorklieften en het water wies met kracht. Nu begon Hoop te zuchten: „Ach, was ik toch maar op de goede weg gebleven!” En terecht, want door te wijken van het rechte pad gaat het eerst slecht, en dan van kwaad tot erger. „Wie had nu toch ook kunnen denken dat dit pad ons van de rechte weg zou afbrengen?” vraagt de Pelgrim met een zekere verschoning tegenover zijn broeder, alsof hij in deze aangelegenheid onschuldig was.

Maar dat werd door Hoop niet aanvaard. „Daar was ik”, zo sprak hij om die verontschuldiging weg te nemen, „al terstond bevreesd voor en daarom gaf ik u een bedekte wenk om u te waarschuwen. Ik zou zeker met meer beslistheid gesproken hebben, maar gij zijt zoveel ouder dan ik”.

En gelukkig, er kwam geen verwijdering. De Pelgrim heeft deze tedere bestraffing aanvaard. „Lieve broeder”, zo sprak hij, „duid het mij niet ten kwade. Het doet mij ten eerste leed, dat ik u op een verkeerde weg heb gesteld en aan grote gevaren heb blootgesteld. Ach, vergeef het mij toch; het was geen boos opzet”. En dat wil Hoop en zeide: „Stel u gerust, broeder, ik vergeef het u. Ik geloof dater voor ons nog iets goeds uit zal voortkomen”. Maar of dat laatste wel te verwachten is, betwijfel ik ten eerste. Uit een verkeerde zaak kan nooit iets goeds voortkomen. Werkt het

mede ten goede, dan heeft dat een andere oorzaak. „Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht”, en dat hebben de broeders van Jozef ten volle bekend, „doch God heeft dat ten goede gedacht; opdat Hij deed, gelijk het ten deze dage is, om een groot volk in het leven te behouden”.

Het is deze twee trouwe vrienden wel duidelijk geworden dat uit deze verkeerde stap alleen maar boosheid en bitterheid is voortgekomen. 't Was door Gods genade toen zij weer mochten komen op het rechte pad der gehoorzaamheid, en niet een gevolg van die verkeerde stap. Niet het kwaad dat was bedreven, maar het getuigenis van Gods vergevende liefde bond het hart van deze pelgrims inniger saam en dat tot verootmoediging. Nu wilden zij voor elkaander de minste zijn in dienende liefde. Met ernst werd dit woord: „Zet uw hart op de rechte baan, op de weg die gij gewandeld hebt, keer weder”, ter harte genomen.

Het water stond echter zeer hoog op de weg, zo dat het gaan zeer gevaarlijk en moeilijk was. (Ik begreep hoeveel gemakkelijker het is van de rechte weg af te wijken dan er weer op te komen). En neem het dan ook maar grondig ter harte.

Toch waagden zij de terugreis, maar het was zo donker en het water stond zo hoog, dat zij op de terugweg wel negen of tienmaal gevaar liepen van te verdrinken. Het was hun ook niet mogelijk, hoeveel inspanning zij zich ook getroostten, vóór de nacht het hek te bereiken. Daarom zetten zij zich eindelijk, toen zij toevallig een kleine schuilplaats ontdekten, neder tot de dag zou aanbreken. Door vermoeienis overmand vielen zij weldra in slaap. Nu was er, niet ver van de plaats, waar zij zich bevonden, een kasteel, genaamd *Twijfel*, dat

toebehoorde aan de reus *Wanhoop*. En het was zijn grond waarop zij nu sliepen. Toen hij dus in de vroege morgen zijn akkers eens door wandelde, vond hij de Pelgrimen Hoop, die daar lagen te slapen. Met een grimmige en norse stem gebod hij hun wakker te worden. Daarna vroeg hij vanwaar zij kwamen en wat zij daar uitvoerden. Zij deelden hem mede, dat zij arme, verdwaalde pelgrims waren.

Zie hoe een verkeerde stap, die naar hem dacht geen kwaad zou baren, de pelgrims in de greep van wrede honden bracht. Dat moest ook voor deze broeders wel droeve en verstrekkende gevolgen hebben.

Hierop sprak de reus tot hen: „Gij hebt tegen mij overtreden door op mijn grond te lopen om u hier te slapen te leggen, gaat dus met mij mee”. Zij waren, hoe erg zij het ook vonden, genoodzaakt hem te gehoorzamen, omdat hij sterker was dan zij. Ook hadden zij niet veel in te brengen, want zij wisten dat zij ongelijk hadden. De reus dreef hen voor zich uit en sloot hen op in zijn kasteel in een zeer donker, vunzig, onrein kerkerhol. Hier bleven zij liggen van woensdagmorgen tot zaterdagavond, zonder dat men hun een bete broods of een dronk water bracht. Ook hadden zij hoegenaamd geen licht en niemand kwam naar hen omzien. Hun toestand was dus hoogst treurig, verwijderd als zij waren van hun vrienden en bekenden.

Zie, daar zijn de pelgrims terecht gekomen door zich aan de bedachtzaamheid van het geloof te onttrekken. O, dat oppervlakkig denken doet ons wijken van de koninklijke weg en voert ons naar de gevangenis van het wrede ongeloof. Het mag wel altijd onze bede zijn: „Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast”. En dat verzuim moest in de gevangenis betruurd worden. De Pelgrim vooral was zeer bedrukt omdat hij door zijn ondoordachte raad de oorzaak was van het onheil dat zij over zich gebracht hadden.

N.

R. Kok

Kiesrecht voor de vrouw in de kerk?

11.

Ten besluite.

We zijn aan het eind van deze artikelenreeks gekomen over de vraag naar het kiesrecht voor de vrouw in de kerk. We dachten oorspronkelijk in een kleiner aantal artikelen dit onderwerp te kunnen behandelen. Echter, er bleken meer aspecten aan deze zaak, die nader bezien moesten worden. Vandaar, dat we zelfs meer dan tien maal over dit kiesrecht in ons blad geschreven hebben. Overigens hebben we geprobeerd eenvoudig te schrijven om de lezers zoveel mogelijk te bereiken. Daarbij hebben we steeds als doel gehad de zaak te belichten en de overwegingen, die door velen in onze tijd voor deze zaak naar voren worden gebracht.

Veel reacties van instemming bereikten ons zowel mondeling als schriftelijk. Ook kregen we een tweetal vragen binnen, die slechts zijdelings met dit onderwerp verband houden. Wellicht zullen we later in staat zijn deze vragen te beantwoorden óf via ons blad óf via een persoonlijk schrijven. Het leek ons beter dit niet in deze artikelen te doen. Bovendien is reeds lang gevraagd om enkele artikelen te schrijven over het gezag van Gods Woord en de voorbereiding daartoe vraagt nu eenmaal zoveel tijd, dat het niet mogelijk is om nu direkt op andere vragen in te gaan. De vragers zullen voor één en ander begrip hebben.

In dit slotartikel maken we slechts enkele opmerkingen, die dienstbaar kunnen zijn om de bedoeling te verstaan waarom in ons blad over het kiesrecht voor de vrouw geschreven is.

Allereerst, het gaat er ons niet om aan de vrouwelijke leden van de gemeente iets te onthouden, dat haar naar Gods Woord toekomt. Zouden we dat wel doen, dan zouden we de traditie boven Gods Woord stellen. En dat laatste kan en mag in de kerk des Heeren niet bestaan.

Door de eeuwen heen heeft de vrouw niet deelgenomen aan de verkiezing. Gaarne geef

ik iedere voorstander van dit kiesrecht toe, dat dit nooit een maatstaf mag zijn om daarom te onthouden. Echter is het wonderlijk dat er een vernieuwingsdrang op allerlei gebied openbaar komt, die zich allesbehalve beroepen kan op Gods Woord. En zeker is het dat een praktijk van eeuwen roept om een weloverwogen en eerlijke bezinning in de vreze Gods op wat Gods Woord zegt.

En wat is nu het merkwaardige: de voorstanders prijzen graag Gods Woord, omdat dit Woord uiteindelijk alléén besluit, maar zelf komen ze met een stelling die als vaststaand wordt aangenomen en waarom deze gehele zaak draait, zonder dit uit Gods Woord aan te tonen!

Het trof mij nog in ons kerkelijk orgaan. Eén artikel is daar aan deze zaak besteed geschreven door de hoofdredakteur en mede-deputaat voor het kiesrecht Prof. Dr. B. J. Oosterhoff. Dit artikel begon met erop te wijzen, dat het rapport niet besproken mag worden in de pers, dus ook niet in „De Wekker”. Vreemd deed het daarom wel aan, dat aan het eind drie dingen geschreven werden die in het rapport staan en in feite in de — in het rapport — bedoelde zin niet te lezen zijn in de reeds behandelde Amsterdamse toelichting. In ieder geval staat daar allereerst de zin: „Het kiesrecht behoort tot het ambt der gelovigen. Zo is het steeds gesteld”. Let u eens op het laatste. Daar wordt dus rustig geschreven, dat het een algemeen aanvaarde gedachte is, dat het kiesrecht behoort tot het ambt der gelovigen.

Dit is juist hetgeen wij nooit zullen kunnen aanvaarden, tenzij dit uit Gods Woord aangetoond wordt. Gebeurt dit niet, dan wens ik liever te blijven bij de praktijk van eeuwen. Een tweede opmerking: wij zijn niet klaar als we tegen het vrouwenkiesrecht zijn. Het is niet zo, dat de vrouwelijke leden van de gemeente met de verkiezing tot het ambt niets te maken hebben. Haar meeleven zij echter naar haar eigen aard. We hebben reeds opgemerkt, dat hier tekorten zijn van de zijde der kerkeraden ten aanzien van de ongehuwde vrouwen en de weduwen. Als de ambtsdragers gekozen zijn dan moeten zij dit ook weten net zo goed als de gehuwde vrouw. Vooral in de grote

steden kunnen hier pijnlijke dingen zijn. Alsof zij er niet bij horen.

In onze tijd dreigen we echter overspoeld te worden door allerlei formaliteiten. Het voor-naamste wordt zo licht uit het oog verloren, n.l. het herstel van de geestelijke gemeenschap met God in Christus. Daarin zijn man en vrouw niet onderscheiden. In Christus is noch man noch vrouw. Menigmaal komen de geestelijke gaven in het leven van de vrouw die God vreest nog meer uit. En deze gaven wil de Heere ook gebruiken in de wijze, waarop de vrouw meeleeft bij de verkiezing van ambtsdragers. Het meest zal dit uitkomen in het gebed. Dan is het wel heel erg wereldgelijkvormig om te zeggen: och, wat betekent dat, als je toch geen briefje in mag „leveren”. Gaarne zouden we hier voorbeelden uit de praktijk aanhalen, hoe de Heere biddende vrouwen ten deze gebruikt heeft. Teerheid verbiedt het, maar veracht de kracht van het ware gebed niet.

Tenslotte: de Generale Synode nadert. Binnen korte tijd zal er over deze zaak een beslissing genomen worden. Wij voor ons hebben ons in deze artikelen onthouden van het citeren uit het rapport, dat op deze synode behandeld zal worden. Ook hebben we geen aandacht besteed aan de voorstellen en besluiten van de verschillende kerkeraden en bredere vergaderingen, die doorgezonden zijn naar de Generale Synode. Wij hebben dit onderwerp niet anders dan zakelijk wensen te behandelen. Het is goedkoop om met wat kreten en persoonlijke aanvallen stemming te kweken.

Echter: wij hopen van harte dat de Generale Synode geen enkel voorstel zal aanvaarden op de gronden van de Amsterdamse toelichting. De verwarring op het kerkelijk erf is al groot genoeg. Wij wensen niet mee te doen met hen, die vrezen voor achterlijk versleten te worden door b.v. de vrijgemaakten, die wel terug wensen te gaan naar de Geref. Kerken en niet overkomen naar ons. Het is beter, dat we de tijdgeest onderkennen om te blijven bij het profetische Woord.

D. Slagboom

ATTENTIE

Harttransplantatie

Wat hier boven staat is een vreemd woord. De laatste tijd echter hebben wij er zoveel over kunnen lezen, dat dit vreemde woord wel wat begrijpelijker geworden zal zijn.

Wij verstaan er onder het „overplanten” van een harf in het levenscentrum van iemand, die door een hartgebrek de dood nabij schijnt te zijn.

Men heeft gevraagd: kan dat? mag dat?

Is het hart van een mens niet de bepaling van zijn persoonlijkheid, van zijn ik-heid, van zijn zelfstandigheid? Mag de persoonlijkheid, de ik-heid, de zelfstandigheid van de éne mens zo maar worden overgedragen aan een ander mens? Is hier geen ingrijpen in Gods ordeningen, die gaan óók over het leven van de mens?

Allemaal vragen die begrijpelijk zijn, maar we moeten hier wel goed leren onderscheiden. Toen eens een kind werd voorgehouden door vader en moeder, dat het een nieuw hart moest hebben vroeg dat kind, zeer naïef en begrijpelijk: Moeder, moet ik dan naar het ziekenhuis om een operatie te ondergaan? Wij begrijpen allen, hier is het ziekenhuis niet nodig, maar hier is wel het opererende werk des Geestes nodig! En hier ligt wel het grote punt van verschil, dat wij bij de beoordeling van een harttransplantatie goed in het oog moeten houden.

Wanneer de Bijbel spreekt van een nieuw hart, dan bedoelt de Bijbel niet een nieuw orgaan, maar een geheel nieuwe geestesinstelling! Een innerlijke verandering, die wij de wedergeboorte noemen. Iemand met een zwak hart krijgt dan geen sterk hart, iemand met een hartgebrek krijgt dan geen hartherstel, maar alleen het meest innerlijke van zijn leven, zijn geest wordt anders, wordt vernieuwd, wordt op God, op Zijn dienst, op Zijn Woord en Wet gericht.

Lezen wij daarom in de dagbladen: deze of

gene heeft een nieuw hart ontvangen, dan betekent dit niet anders dan: deze of gene heeft een nieuw orgaan in zijn menselijk lichaam ontvangen. Een orgaan waardoor de bloedcirculatie weer mogelijk is, een orgaan waardoor die mens weer kan leven.

Het hart wordt wel genoemd het centrum, het centrale punt dus, van ons gewone natuurlijke fysische leven. Alle bloedbanen komen in het hart saam, en daarom leven wij. Het leven van een mens, dat gewone leven dus, vindt zijn mysterieuze verklaring in het bloed. Vloeit ons bloed weg, dan vloeit ons leven weg. Nu heeft de mens, juist omdat hij mens is, ook nog een hoger leven, en dat hogere leven wordt in de Schrift ook wel genoemd *geest*! Die geest zegt ons, dat de mens van Gods geslacht is. God immers heeft in de neusgaten van de eerste mens geblazen de adem des levens, tot een levende ziel. Zo is de mens krachtens schepping op God aangelegd. God Zelf heeft zo de band gelegd tussen Schepper en schepsel. Wij spreken dan over het psychische of geestelijke leven. Deze band is echter door de zonde gebroken. Het geestelijke leven werd vervangen door de geestelijke dood! Daarom geldt voor ieder mens, dat hij wederomgeboren moet worden, want buiten de wedergeboorte gaat de geestelijke dood straks over in de eeuwige dood.

Gaat het nu over harttransplantatie, dan heeft dat niets, en nog eens niets, met dit hogere deel van 's mensen leven te maken. De mens, die zijn hart afstaat om overgeplant te worden in het zieke levenscentrum van een ander mens, die mens is geestelijk reeds door God geoordeeld. Zijn geest is reeds gegaan tot de Vader der geesten, Die deze geest hem gegeven heeft. Het gaat alleen om het afstaan van een natuurlijk levensorgaan, zoals ook andere organen in de medische wereld, tot heil der mensheid, worden gebruikt.

Vanzelf is ieder vrij daar bezwaar tegen te hebben, zoals ook ieder vrij is om het lichaam van een gestorvene ter selectie over te geven. Alleen moeten wij oppassen geen verkeerde konklusies te trekken. Waar het voor ons allen wel op aankomt is, dat wij staan naar het nieuwe hart waar Ezechiël 36 ons over spreekt. Wij lezen daar de belofte: „En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een *nieuwe geest* geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vleses hart geven. En Ik zal *Mijn Geest* geven in het binnenste van u; en Ik zal maken dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen”.

Deze belofte van het Pinksterfeest moge ons werkzaamheden geven aan de troon der genade. Dan ligt alles verzondigd aan onze kant, geen hoop, geen verwachting als wij letten op dat stenen hart, op dat hart, dat van nature ingesteld is op al wat tegen God en Zijn dienst is, maar dan is er alleen maar verwachting aan Gods kant, omdat Hij het beloofd heeft, en dan staat in datzelfde Ezech. 36: „Ik doe het niet om uwentwil, spreekt de Heere HEERE, het zij u bekend! Schaamt u en wordt schaamrood, van uw wegen, gij huis Israëls”.

M. Baan

Thuis

Dat mag wel gezegd worden van één van Gods kinderen, die aan het einde van de vorige maand de eeuwige rust inging. We zouden hier geen bijzondere melding van maken, wanneer zij niet een stille medewerkster van ons blad was geweest. Van haar hand zijn de korte bijdragen uiteen dagboek, dat zij op ons verzoek vrijwillig voor dit doel afstond. Van haar hand was ook een brief aan vrienden, die enkele maanden geleden werd opgenomen.

We hebben haar zeer veel jaren gekend en in vriendschap met haar geleefd. Zij was nog jong toen we met haar in contact kwamen. Haar moeder leefde nog. Deze werd door haar dochter verpleegd. Haar moeder was een vrouw, die de Heere vreesde. Mijn vrouw en ik hebben haar tijdens haar laatste ziekte regelmatig bezocht. Dat is ongeveer 34 of 35 jaar geleden. In stil vertrouwen is moeder heengegaan. Ze had haar houvast aan de

Heere. Zou Hij het zeggen en niet doen, spreken en niet bestendig maken? Ze werd door vrienden naar het graf gebracht. Moeder geloofde zeker, dat haar dochter ookeenmaal zou komen om God eeuwig groot te maken. Dat is thans vervuld.

Na het sterven van moeder is er een grote verandering in haar leven gekomen. Zij heeft geen rust meer gekend voor zij God tot haar deel had. De Heere heeft haar steeds meer ingeleid in het werk der verlossing en rijke genade in haar leven verheerlijkt. Zij heeft veel oefeningen opgedaan. Ze kon rijk spreken over de wegen des Heeren. We hebben dat van nabij meegemaakt in de jaren, dat we samen in Zaandam woonden en elkaar vaak ontmoetten. Ook daarna hadden we voortdurend weer contact met haar. De vriendschap is gebleven tot het laatste toe. Zij heeft met ons meegeleefd in moeilijke wegen. Ook nog na het heengaan van mijn vrouw. We waren samen met anderen meermalen bij haar geweest tijdens haar laatste ziekte. Daarna was ik er nog een keer met mijn kinderen. Ze was toen nog helder. Wat sprak ze bemoedigend. Om nooit te vergeten. Wij van onze kant — vooral mijn vrouw — hebben getracht voor haar en haar gezin te zijn, wat we konden zijn.

Vele zijn haar tegenspoeden geweest. Al van klein kind af heeft ze haar zorgen gehad, samen met haar moeder. Later kwam ze tot een huwelijk. Ze heeft toen met haar man wel zorgen gehad, maar toch ook gelukkige dagen gehad. Na 25 jaren nam de Heere plotseling haar man weg. Deze verdronk op een warme zomerdag. Het bericht hiervan verpletterde haar, maar de Heere vertroostte haar bijzonder. Ze mocht geloven dat haar man daar was, waar geen inwoner zal zeggen: ik ben ziek, maar waar een volk mag wonen, dat vergeving van ongerechtigheid heeft. Daarop zijn jaren gevolgd van veel strijd en veel zorgen, maar ook van veel bemoeienissen des Heeren. Tijdens haar weduwschap is ze jaren lang kosteres geweest. Ze deed biddend haar werk met een zwak lichaam. Haar hele leven is na haar verandering een biddend leven geweest. Wat heeft ze geworsteld voor haar gezin en voor anderen, wier nood haar nood was. Wat heeft ze geworsteld voor Gods knechten, dat de Heere hen mocht bijstaan en doorhelpen. Er zijn er, die ervan kunnen getuigen, hoe licht de arbeid dan was. En zelf heeft ze menigmaal de vruchten mogen wegdragen.

Na een achttal jaren kwam ze in de weg van Gods bijzondere voorzienigheid tot een tweede huwelijk. Wij hebben dat in Zaandam bevestigd. Zij vertrok toen naar IJsselstein. Dat gaf haar leven weer een andere richting. Ze kreeg een nieuwe taak. Ze gaf zich daaraan met de liefde van haar hart. Wat het uitwendige betreft had zij het toen beter, maar haar leven bleef een leven van strijd en zorgen. Maar de Heere was haar in alles nabij en zo kon ze telkens haar hoop op de Heere stellen. Meermalen was ze zwak en als nabij de dood, maar de Heere richtte haar telkens op. Meermalen hebben we haar onder allerlei omstandigheden ontmoet, dat de Heere kennelijk in het midden was.

Haar tweede man ontviel haar bijna drie jaar geleden. Hij leek veel sterker, maar een ernstige kwaal sloopte zijn krachten. Samen kwamen ze in IJsselstein in het ziekenhuis terecht. Haar man ging heen in volle vrede. De verwachting was, dat zij heel spoedig zou volgen, maar ze knapte weer wat op. Ze was nog niet aan het einde van haar pelgrimsreis. Ze heeft nog enkele jaren geleefd, zwak naar het lichaam, met allerlei zorgen, maar onder alles onder vele uitlatingen van de trouw des Heeren. Over de weg, die de Heere met haar gehouden heeft, zou veel te schrijven zijn, maar wie kan alles in orde verhalen? Zij had vrede bij God door Christus. Zij had ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, waardoor zij met vrijmoedigheid kon roepen: Abba, Vader. Zij heeft het goed leren verstaan, dat zij in zichzelf niets was dan stof en dat zij alles te danken had aan een drieënig God. Laat dit weinige genoeg zijn.

Zij had haar vrienden onder Gods volk uit allerlei kerkverbanden. Zij had altijd een bemoedigend woord voor bestredenen. Zij kon hen goed verstaan, want in al hun wegen was zij zelf ook geweest. Als zij het

leven der genade bespeurde was ze verblijd. De laatste keer, dat we haar ontmoetten, zei ze nog: het werk Gods is zo eenvoudig.

Ruim een jaar geleden is zij naar haar oudste zoon in Zaandam vertrokken. Daar is zij vol liefde verzorgd. Ze kwam toen nog eens in IJsselstein en moest plotseling in het ziekenhuis worden opgenomen. Ze werd tweemaal geopereerd en daarna naar Zaandam vervoerd. Ze had een ongeneeslijke kwaal. Haar krachten werden hoe langer hoe meer afgebroken. Haar geest bleef helder. De Heere maakte haar van alles los. Ze gaf haar kinderen aan de Heere over. Ze had veel voor hen geworsteld. Ze bleef uitzien en wachten, verwachten, totdat de Heere haar thuis haalde. Ze was een goede zwerfster, de zonde moe en zichzelf moe. Ze verlangde ontbonden te worden en met Christus te zijn. De laatste paar weken was ze vaak bewusteloos. Zo is ze heengegaan. Ze heeft haar wens verkregen.

Zelf had ze de begrafenis geregeld. In IJsselstein werd ze begraven. We hebben vóór de begrafenis op haar verzoek laten zingen Ps. 68 : 2 en gelezen Psalm 71 en daaruit gesproken in verband met haar leven. Ds. Tanis sprak op het graf over de grote gave Gods, in Wie ook zij haar behoud gevonden had. Na de begrafenis sprak nog de heer Oskam, godsdienstonderwijzer, een persoonlijke vriend. De oudste zoon sprak aan het graf een gepast dankwoord.

Een Koningskind was grafwaarts gedragen, in zichzelf verdoemelijk, maar gewassen in Christus' bloed en geheiligd door Zijn Geest. Zo hebben we afscheid van haar genomen. Haar lichaam rust in het stof, maar zal eens opgewekt worden in heerlijkheid.

Er waren vele kinderen Gods bij elkaar, zelfs uit het noorden van Friesland en uit het zuiden van Zeeland. Hier waren geen kerkmuren, maar een overeenstemming des harten. De Heere was in het midden. Er is veel gezongen. Het laatste vers was Ps. 72 : 11: Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen!

B.

KERKNIEUWS

URK

Vrijdag 5 juli was het voor de gemeente Urk een blijde dag, toen Ds. Van Leeuwen aan deze gemeente verbonden werd. Hij werd 's middags bevestigd door Ds. Slagboom van Dordrecht-Centrum, die het woord bediende uit Exodus 25 : 22. Ds. Slagboom hield een zeer ernstige predikatie en zei, dat de Heere altijd Zijn volk bedient, inzonderheid Zijn knechten, van boven het verzoendeksel.

Het verzoendeksel is de plaats waar de Heere aan Zijn volk denkt, buiten het verzoendeksel is er geen mogelijkheid tot behoud. Ds. Slagboom was verheugd ook deze dag, dat hij zijn vriend en broeder in het ambt bevestigen mocht in zijn oude gemeente Urk, waar hij met zoveel banden aan verbonden is. Hij wenste hem Gods zegen toe.

's Avonds deed Ds. Van Leeuwen intrede met de woorden uit Kolossenzen 1 vers 27b en 28. Het thema van de prediking was: De verkondiging van Christus, en de volheid in Hem, ten eerste de Noodzakelijkheid, ten tweede de wijze waarop, ten derde het oogmerk daartoe.

Na de predikatie richtte de dominee eerst het woord tot de kerkeraad van Urk, namens hem en zijn vrouw en kinderen, voor de ontvangst die hem hier ten deel is gevallen. Kosten noch moeite zijn gespaard om hem een goed tehuis te bereiden. Daarna tot de gemeente, welker herder en leraar hij nu is. Daarna tot Ds. Slagboom als bevestiger, tot Ds. Roos als konsulent, tot het college van Burgemeester en Wethouders, en tot de vertegenwoordigers van de plaatselijke kerken, tot de koster en organist, tot de afgevaardigden van Rotterdam-West, die in groten getale naar Urk gekomen waren.

Daarna sprak eerst ouderling Kramer van Urk, dat wij 17 beroepen hebben uitgebracht, en dan wordt een mens wel eens moedeloos, maar God komt op Zijn tijd en altijd verrassend, dat zien wij hier deze avond, daarom zijn wij met de gehele gemeente verblijd. Hij liet zingen Ps. 126 : 2..

Daarna kreeg Ds. Roos als konsulent het woord. Volgens sprak Ds. Bol als geref. predikant namens de plaatselijke kerken. Daarna sprak de burgemeester, hij was ook verheugd dat de Chr. Geref. Kerk weer een eigen predikant had. Hij hoopte, dat de gemeente de predikant mocht ondersteunen net als Aaron en Hur Mozes ondersteunden. Daarna sprak ouderling Bergsma van Rotterdam-West, dat ze altijd samen in broederlijke geest hebben gewerkt. Ds. Van Leeuwen bedankte alle sprekers voor hun hartelijke woorden tot hem gesproken.

Om niemand te vergeten: voorganger Van Leeuwen van Nieuwkoop als broeder van Ds. Van Leeuwen heeft het woord gevoerd. Hij kent de gemeente Urk, omdat hij hier vaak gepreekt heeft toen Urk nog bij de P.S. van het westen was. Na het dankgebed liet Ds. Van Leeuwen zingen Ps. 89 : 8 en legde hij de zegen op de gemeente.

In de beide diensten was het kerkgebouw overvol.

Het adres van Ds. H. van Leeuwen is thans: Almerelaan 1b, Urk, telef. 05277-593.

Post

AMEIDE - NIJKERK

Het ligt in de bedoeling, dat in het volgende nummer korte verslagen worden opgenomen van het afscheid van Ds. Kok te Ameide en van diens bevestiging en intrede te Nijkerk. Ds. Kok zal D.V. 18 juli zijn intrede doen te Nijkerk na bevestiging door zijn schoonzoon Ds. C. den Hartog. De dienst wordt gehouden in de Kruiskerk aan de Venestraat en vangt aan 7.30 uur n.m.

Boekbespreking

Het toezicht op de dienaren des Woords door de kerkelijke vergaderingen door Prof. J. Hovius. Uitgeverij Bolland, Vlaardingen, 1968.

Dit is de tweede druk van een rede, die Prof. Hovius op 16 september 1954 bij gelegenheid van de rectoraats-overdracht aan de Theologische Hogeschool te Apeldoorn gehouden heeft. Er blijkt nog altijd vraag hiernaar te zijn. Prof. Hovius spreekt in een woord vooraf de wens uit, dat de bestudering van deze rede de reformatorische kerken in ons land sterken moge in de strijd tegen het voortdurende gevaar van schijnbaar overgeleverd te zijn aan de willekeur in opvattingen en handelingen van haar dienaren.

De hoogleraar stelt, dat het ambt van dienaar des Woords zeer gewichtig is. Hij toont dat aan uit de Heilige Schrift en zegt dan:

„Geheel in overeenstemming nu met de belangrijke functie, door God aan Zijn Woord en de bediening daarvan toebedeeld, zijn de hoge eisen, die de Schrift stelt aan hen, wier taak het is dit Woord van God te verkondigen. Zij moeten zelf door dit Woord gegrepen zijn, of wilt ge, zelf genade hebben ontvangen, en door God geroepen zijn tot dit werk, en voorts moet in hen gevonden worden getrouwheid, reinheid, heiligheid, onberispelijkheid, oprechtheid van geweten en wandel, ootmoed, broederlijke, vriendelijkheid, geduld, volharding, gastvrijheid, bekwaamheid om anderen te onderwijzen, terwijl zij in alles gedreven moeten worden door de liefde van Christus”. Prof. Hovius brengt naar voren, waarom de kerken der calvinistische Reformatie in ons land schier van meetaf een zeker toezicht op de leeren de wandel van de dienaren des Woords ingesteld en in verschillende bepalingen geregeld hebben. Hij zegt, dat dit toezicht aan de kerkelijke vergaderingen werd opgedragen en wijdt aan dit toezicht van kerkeraad, classis en synode volle aandacht. Over het toezicht van de synode is hij kort „wilt een volledige behandeling te veel tijd zou vergen”. In deze tweede druk zou enige uitbreiding wellicht nuttig geweest zijn. Aan het einde brengt Prof. Hovius met klem nog enkele punten onder de aandacht. Het wel of wee van de kerk van Christus hangt volgens hem in niet geringe mate af van de rechte funktionering van het toezicht op de dienaren des Woords. Z.i. wordt er ook in onze tijd terecht veelvuldig geklaagd over allerlei tekenen van verval. Het gezag der kerkelijke, inzonderheid der meerdere vergaderingen, worde niet ondermijnd doch geëerd en geëerbiedigd. Zo vermaant de hoogleraar. Hij eindigt als volgt: „De dienaren des Woords, en we mogen er hier wel bijvoegen de aanstaande dienaren, zullen goed doen door te handelen naar de wijze raad van de reeds genoemde Teellinck, die zeide: „Dat de Predikanten, wetende dat andere luyden, soo beswaerlijk konnen resolveren, om hun te vermanen, sien des te meer malkanderen te vermanen, opdat sy alsoo mochten vervullen, wat aan die andere zijde ontbreekt”, en een ieder van hen lere al meer biddend en gehoorzaam te luisteren naar het woord der Schrift: Weidt de kudde Gods, die onder u is, hebbende opzicht daarover, niet uit bedwang, maar gewilliglijk; noch om vuil gewin, maar met een volvaardig gemoed, noch als heerschappijvoerende over het erfdeel des Heeren, maar als voorbeelden der kudde geworden zijnde, om zo te zijn een oikonomos tou theou, een huisverzorger Gods, die onberispelijk is”.

Er volgen nog tien blz. met aantekeningen, die getuigen van de belezenheid van deze hoogleraar op dit gebied. We hebben met veel belangstelling deze rede doorgelezen. Prof. Hovius zegt hierin veel, waarnaar geluisterd moet worden, vooral in onzettijd. Vooral ambtsdragers kunnen er hun winst mee doen.

De rede is keurig uitgegeven in brochure-vorm en kost f 2,90.

B.

MBUMA - ZENDING

Het bestuur van de Stichting der Mbuma-zending, uitgaande van de Vrije Presbyteriaanse Kerk in Schotland wil met ernst wijzen op de bekendmaking der 1.1. gehouden zendingsdag te Utrecht, dat alle gelden voor de Mbuma-zending zullen afgegeven worden aan dit bestuur. En beslist niet aan degenen, die eertijds gewerkt hebben voor de Mbuma, welke op deze zendingsdag hun ontslag hebben bekend gemaakt en zichzelf alle rechten uit handen gegeven hebben om activiteiten aan de dag te leggen voor genoemde zending. Dat de deputaten dezer zending aan dit bestuur de opdracht gegeven hebben alle gelden rechtstreeks op te zenden naar de Mbuma-zendingspost. Dat uw gelden voor dit doel alleen verwacht worden aan het adres van de leden van het bestuur. En dat het zojuist bekend geworden gironummer van de penningmeester is:

1618570

ten name van:
Penningmeester Stichting ondersteuning Mbuma-zendingspost,
Gelddijk 2 te Culemborg.

Het dagelijks bestuur: A. de Redelijkheid, voorzitter;
H. Post, sekretaris; J. Reijers, penningmeester.

Verschenen:

CALVIJN OVER GENESIS 1 - 3

In deze brochure het machtige commentaar van Johannes Calvijn op de eerste drie hoofdstukken van Genesis (uit het Latijn vertaald door Dr. S. O. Los, uitgave 1901).

Het is een weelde om in deze tijd, nu de eerste drie hoofdstukken van Genesis steeds meer in diskrediet komen, de duidelijke en schriftuurlijke taal van Calvijn over Genesis te horen en te lezen.

Omvang 124 pagina's. Prijs f 3.25

Uitgeverij BOLLAND - Vlaardingen

SAMUEL ESMEIJERSTRAAT 57 — TEL. 010-348545

Giro 129206

(Uitgave in samenwerking met de Geref. Bibliotheek te Meeuwen.)

Bent u te zwaar? Onze

VERMAGERINGSKRUIDEN

brengen uw gewicht weer op het juiste pijl. Bestel nu nog een kuur voor een maand.

Prijs f 6,- (geen verzendkosten).

DROGISTERIJ SIKKING

BARREVOETESTRAAT 5, HAARLEM

Telef. 02500-17137 — Giro 17811

VERSCHEENEN:

HET TOEZICHT OP DE DIENAREN DES WOORDS DOOR DE KERKELIJKE VERGADERINGEN

door Prof. J. HOVIUS

In deze aktuele brochure vraagt Prof. Hovius de aandacht voor een zeer aktueel probleem, n.l. het toezicht op leer en wandel van de Dienaren des Woords door de kerkelijke vergaderingen.

In het woord vooraf schrijft Prof. Hovius o.a.: „Moge de bestudering van deze studie de Reformatorische kerken in ons land sterken in de strijd tegen het voortdurende gevaar van schijnbaar overgeleverd te zijn aan de willekeur in opvattingen en handelingen van haar dienaren”.

Omvang 40 pagina's

Prijs f 2,90

Bestellingen telefonisch of schriftelijk aan:

THEOLOGISCHE BOEKHANDEL & ANTIQUARIAAT

TON BOLLAND

Samuel Esmeyerstraat 57, Vlaardingen
Telef. 010-348545

Zo juist verschenen:

„ACTA OF HANDELINGEN

van de Synode te Dordrecht in de jaren 1618-1619”

1016 pag., groot formaat, geb. in pr. band f 45.—
later f 55,—.

Verklaring van de brief aan de Galaten

door Dr. Maarten Luther
Prachtig gebonden

f 24.50

Beide boeken zijn een onmisbaar bezit voor ieder, die de leer der vaderen wenst te onderzoeken. Verder leveren wij alle nieuwe uitgaven per omgaande en franko. Ruime sortering reformatorische theologie, Bijbels en Psalmböeken.

BOEKHANDEL J. BUTIJN

NIEUWSTRAAT 15 - WOERDEN - TELEF. 03480-2889

Werf een nieuwe abonnee
op dit blad